

7.4 การขุดแต่งและบูรณะ กรมศิลปากรดำเนินการ ปี พ.ศ. 2509

7.5 การประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถาน ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 85 ตอนที่ 41 วันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2511

7.6 สภาพโดยทั่วไป โบราณสถานวัดอ่าวสาใหญ่เป็นโบราณสถานเขตรัฐนิยมของเมืองกำแพงเพชร กำแพงวัดหันไปทางทิศตะวันออก ไม่ปรากฏขอบเขตบริเวณวัดที่แน่นอนและไม่มีกำแพงวัด ภายในบริเวณวัดแบ่งเขตโบราณสถานเป็นพุทธาวาสและเขตสังฆาวาส เขตพุทธาวาสมีกำแพงแก้วก่อด้วยศิลาแลงโดยรอบทั้งสี่ด้าน เขตสังฆาวาสอยู่ทางทิศเหนือ ทิศตะวันตกและทิศใต้ของเขตพุทธาวาส แนวกำแพงแก้วด้านหน้าหรือด้านตะวันออกปัจจุบันชำรุดหรือทำลายจนเกือบหมด กำแพงวัดมีบันไดซึ่งขุดลงไปชั้นศิลาแลงปัจจุบันเรียกว่า บ่อสามแสน

7.7 รายละเอียดโบราณสถานที่สำคัญ

7.7.1 โบราณสถานเขตพุทธาวาส

ก. วิหาร ฐานวิหารตั้งอยู่บนฐานขนาดใหญ่อีกชั้นหนึ่งขนาดของฐานรองรับวิหารกว้าง 25 เมตร ยาว 56 เมตร สูง 270 เมตร ลักษณะฐานก่อแบบฐานปัทม์บันไดทางขึ้นอยู่ทางด้านหน้าและด้านหลัง ผนังด้านข้างก่อเป็นแบบผนังลูกกรงเตี้ย ๆ สวยงามมาก ส่วนฐานรองรับนี้พบว่ามีภาพเขียนของระบายน้ำจากพื้นอาคารให้ไหลออกนอกฐาน

ฐานวิหารขนาดกว้าง 15 เมตร ยาว 40 เมตร สูง 1.30 เมตร ก่อเป็นแบบฐานปัทม์ เสาของรับเครื่องบนแบบเสาสี่เหลี่ยม ด้านนอกฐานมีเสาศิลาแลงแปดเหลี่ยมโดยรอบเป็นเสาที่ใช้ค้ำยันชายคาหรือส่วนหลังคาปีกนก บันไดทางขึ้นและทางลงอยู่บริเวณด้านหน้าและด้านหลัง

ข. เจดีย์ประธาน ติดกับแนวฐานด้านหลังของฐานรองรับวิหาร ลักษณะฐานล่างก่อเป็นแบบฐานหน้ากระดานแปดเหลี่ยมขนาดกว้างด้านละ 6 เมตร ต่อขึ้นไปเป็นลักษณะของเรือนชานชลุยมุมยี่สิบ ส่วนยอดหักพัง จากสถานที่เหลือในปัจจุบันไม่สามารถสันนิษฐานรูปทรงเดิมได้ และไม่ทราบชื่อเรียกเฉพาะของเจดีย์ลักษณะดังกล่าว

ค. เจดีย์ราย ตั้งอยู่บนแท่นรองรับด้านหน้าวิหาร แท่นรองรับมีสอปแท่นรองรับเจดีย์รายแท่นละ 8 องค์ ลักษณะเจดีย์รายบนแท่นดังกล่าวมีรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น